

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KATOWICACH**

Katowice, dnia 19 lipca 2010r.

RKT – 61 – 01/10/AD

DECYZJA Nr RKT - 16 / 2010

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.), § 2 pkt 4 i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887),

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko Śląskiej Wyższej Szkole Zarządzania im. Generała Jerzego Ziętka w Katowicach,

I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszające zbiorowe interesy konsumentów praktyki stosowane przez Śląską Wyższą Szkołę Zarządzania im. Generała Jerzego Ziętka w Katowicach, polegające na stosowaniu we wzorze „Umowy” postanowień wzorca umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.), których treść jest następująca:**

1. *„Wysokość, zasady oraz terminy wnoszenia opłat wymienionych w § 3, § 8 i § 9 oraz innych, wymaganych opłat określone są Zarządzeniem Rektora. Zarządzenie przekazywane jest do wiadomości wszystkich studentów poprzez jego zamieszczenie na tablicy ogłoszeń, w siedzibie Uczelni w Katowicach przy ul. Krasińskiego 2 (Rektorat) i przy ul. Francuskiej 12 (Dziekanat Wydziału Ekonomiczno – Społecznego i Dziekanat Wydziału Techniki i Informatyki), w Tychach przy ul. Budowlanych 156 (Dziekanat Wydziału Nauk o Zdrowiu w Tychach) oraz poprzez Internet na stronie www.swsz.pl”*,

2. *„Wydanie dokumentów złożonych przez Studenta w Uczelni następuje po spełnieniu wymogów określonych w ust. 1 i ust. 2”*,

co jest niezgodne z art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **oraz nakazuje się zaniechanie ich stosowania.**

II. Na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **określa się Śląskiej Wyższej Szkole Zarządzania im. Generała Jerzego Ziętka w Katowicach środek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów** polegający na zobowiązaniu Śląskiej Wyższej Szkoły Zarządzania im. Generała Jerzego Ziętka w Katowicach do zmiany wszystkich aktualnie obowiązujących umów o kształcenie zawartych przez nią ze studentami z wykorzystaniem wzorca umowy zawierającego w swej treści następujące postanowienie:

1. „Wysokość, zasady oraz terminy wnoszenia opłat wymienionych w § 3, § 8 i § 9 oraz innych, wymaganych opłat określone są Zarządzeniem Rektora. Zarządzenie przekazywane jest do wiadomości wszystkich studentów poprzez jego zamieszczenie na tablicy ogłoszeń, w siedzibie Uczelni w Katowicach przy ul. Krasińskiego 2 (Rektorat) i przy ul. Francuskiej 12 (Dziekanat Wydziału Ekonomiczno – Społecznego i Dziekanat Wydziału Techniki i Informatyki), w Tychach przy ul. Budowlanych 156 (Dziekanat Wydziału Nauk o Zdrowiu w Tychach) oraz poprzez Internet na stronie www.swsz.pl”, co należy uczynić **w terminie 4 miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji**;
2. „Wydanie dokumentów złożonych przez Studenta w Uczelni następuje po spełnieniu wymogów określonych w ust. 1 i ust. 2”, co należy uczynić **w terminie 4 miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji**.

III. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę stosowaną** przez Śląską Wyższą Szkołę Zarządzania im. Generała Jerzego Ziętka w Katowicach, **polegającą na** naruszaniu obowiązku określania w umowach zawartych z konsumentami z wykorzystaniem wzoru „Umowy” warunków odpłatności za studia, co jest niezgodne z art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 7, poz. 27 z późn. zm.), a poprzez to z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz **nakazuje się zaniechanie jej stosowania**.

IV. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nakłada się na Śląską Wyższą Szkołę Zarządzania im. Generała Jerzego Ziętka w Katowicach, karę pieniężną w wysokości:

1. 10 150 zł (słownie: dziesięciu tysięcy stu pięćdziesięciu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I 1 – 2 sentencji niniejszej decyzji,
2. 14 500 zł (słownie: czternastu tysięcy pięciuset złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie III sentencji niniejszej decyzji.

V. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciąża się Śląską Wyższą Szkołę Zarządzania im. Generała Jerzego Ziętka w Katowicach kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 32 zł (słownie: trzydziestu dwóch złotych) w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto bankowe Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także Prezesem Urzędu) przeprowadzono postępowanie wyjaśniające (RKT-405-17/09/AD) w sprawie działalności Śląskiej Wyższej Szkoły Zarządzania im. Generała Jerzego Ziętka w Katowicach (zwanej dalej także Uczelnią lub Przedsiębiorcą), w toku którego ustalono, że w ramach swej działalności Uczelnia zawiera ze studentami (konsumentami) umowy o kształcenie (świadczenie usług edukacyjnych). Wstępna analiza działalności Uczelni dała podstawy do postawienia jej zarzutów określonych w pkt. I i III sentencji niniejszej decyzji, w związku z czym Postanowieniem nr 1 z dnia 5 stycznia 2010r. wszczęto z urzędu przedmiotowe postępowanie (dowód: karty nr 1 – 2). Postanowieniem nr 2 z tej samej daty (dowód: karta nr 4) zaliczono w poczet dowodów materiały zgromadzone w toku postępowania wyjaśniającego (dowód: karty nr 6 – 49).

Uczelnia wyraziła swe stanowisko w sprawie w pismach z dnia 12 stycznia 2010r. (dowód: karty nr 50 - 52), 26 stycznia 2010r. (dowód: karta nr 90), 8 lutego 2010r. (dowód: karta nr 93), z 11 marca 2010r. (dowód: karty nr 107 – 108) z 30 marca 2010r. (dowód: karty nr 111 – 113) oraz z 14 maja 2010r. (dowód: karty nr 124 - 126), przy czym Postanowieniem nr 2 z dnia 5 stycznia 2010r. (dowód: karta nr 4) w poczet materiału dowodowego włączono również pisma Uczelni przesłane przez nią w toku postępowania wyjaśniającego oraz załączone do nich dokumenty (dowód: karty nr 7 – 49). Dnia 24 maja 2010r. zawiadomiono Uczelnię o zakończeniu zbierania materiału dowodowego (dowód: karta nr 128), a w wyznaczonym terminie Przedsiębiorca nie skorzystał z prawa do zapoznania się z nim.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. Generała Jerzego Ziętka w Katowicach działa na podstawie wpisu do rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych pod numerem 18 (dowód: karta nr 10). Z aktualnego odpisu z ww. rejestru wynika, że do ogólnego kierunku działalności Uczelni należy prowadzenie studiów zawodowych oraz magisterskich na kilku kierunkach w trybie stacjonarnym oraz niestacjonarnym (dowód: karty nr 10 i 23).

Uczelnia zawiera ze studentami umowy pisemne (dowód: karty nr 11 – 15, 53 - 70) w oparciu o wzór umowy (dowód: karty nr 17 – 18, 33 – 48).

Wykorzystywany w obrocie wzór umowy został wprowadzony przez Uczelnię na mocy Zarządzenia Nr 7 / 2006 z dnia 15.05.2006r., po czym został zmodyfikowany na mocy zarządzeń Rektora Śląskiej Wyższej Szkoły Zarządzania im. gen. Jerzego Ziętka Nr 8/2008 z dnia 28.04.2008r., Nr 15/2008 z dnia 25.11. 2008r. i Nr 3/2009 z dnia 10.03.2009r. (dowód: karty nr 22, 31).

Wysokość opłat obowiązujących w Uczelni jest obecnie regulowana Zarządzeniem Nr 6/2009 Rektora Śląskiej Wyższej Szkoły Zarządzania im. gen. Jerzego Ziętka z dnia 25.05.2009r. w sprawie opłat za studia w roku akademickim 2009/2010 (dowód: karty nr 23 – 28), natomiast organizację studiów oraz związane z nią prawa i obowiązki studentów określa „Regulamin studiów w Śląskiej Wyższej Szkole Zarządzania im. Gen. Jerzego Ziętka w Katowicach” (dowód: karty nr 71 – 84).

W § 10 wzoru umowy zawarto następujące postanowienie: *„Wysokość, zasady oraz terminy wnoszenia opłat wymienionych w § 3, § 8 i § 9 oraz innych, wymaganych opłat określone są Zarządzeniem Rektora. Zarządzenie przekazywane jest do wiadomości wszystkich studentów poprzez jego zamieszczenie na tablicy ogłoszeń, w siedzibie Uczelni w Katowicach przy ul.*

Krasińskiego 2 (Rektorat) i przy ul. Francuskiej 12 (Dziekanat Wydziału Ekonomiczno – Społecznego i Dziekanat Wydziału Techniki i Informatyki), w Tychach przy ul. Budowlanych 156 (Dziekanat Wydziału nauk o Zdrowiu w Tychach) oraz poprzez Internet na stronie www.swsz.pl”.

W § 12 ust. 2 wzoru umowy zastrzeżono, iż „Wydanie dokumentów złożonych przez Studenta w Uczelni następuje po spełnieniu wymogów określonych w ust. 1 i ust. 2”, przy czym w § 12 ust. 1 wskazuje się, że „W przypadku rezygnacji ze studiów Student powinien (...) uregulować wszelkie należności oraz zobowiązania wobec Uczelni, w szczególności zobowiązania finansowe oraz biblioteczne”.

W § 3 analizowanego wzorca oraz umów faktycznie zawartych z jego wykorzystaniem wskazano, że studenci są zobowiązani do wniesienia następujących opłat:

- opłaty rekrutacyjnej,
- opłaty z tytułu czesnego,
- opłaty wakacyjnej,
- opłaty za prowadzenie pracy dyplomowej oraz przeprowadzenie egzaminu dyplomowego,
- opłaty w przypadku korzystania z urlopu dziekańskiego oraz powtarzania semestru.

Ponadto na mocy § 8 studenci są obowiązani do wniesienia następujących opłat z tytułu:

- powtarzania przedmiotu,
- zaliczenia przedmiotu z tytułu różnic programowych,
- drugiego zaliczenia poprawkowego,
- pierwszego egzaminu poprawkowego,
- drugiego egzaminu poprawkowego,
- zaliczenia komisyjnego,
- egzaminu komisyjnego,
- wpisu warunkowego,
- powtórzenia egzaminu dyplomowego,
- ponownego podjęcia studiów w wyniku reaktywacji,
- nieterminowego złożenia indeksu.

W § 9 wymieniono natomiast opłaty, które konsumenci muszą wносить w związku z prowadzoną przez Uczelnię dokumentacją, a mianowicie:

- opłatę za wydanie duplikatu legitymacji studenckiej,
- opłatę za wydanie duplikatu indeksu,
- opłatę za wydanie dyplomu ukończenia studiów, jego duplikatu oraz dodatkowego odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język obcy,
- opłatę za wydanie dokumentu stwierdzającego ukończenie studiów podyplomowych i jego duplikatu.

W § 4 – 7 wskazano:

- że opłata rekrutacyjna powinna być wpłacona w chwili złożenia dokumentów kandydata na studia,
- że czesne powinno być wpłacane systematycznie i terminowo jednorazowo lub w ratach,
- w jakich sytuacjach należy się opłata wakacyjna,
- kiedy należy uiścić opłatę za urlop dziekański.

W piśmie z dnia 12 stycznia 2010r. stanowiącym odpowiedź na zawiadomienie o wszczęciu niniejszego postępowania (dowód: karta nr 4) Uczelnia oświadczyła, że „w całym dotychczasowym okresie stosowania omawianego wzoru umowy edukacyjnej nie odnotowano jakichkolwiek skarg, czy też zarzutów co do treści umowy” oraz dodała, że powyższe pozwoliło jej przyjąć, iż treść oraz zasady sformułowane w umowie zostały zaakceptowane i uznane za prawidłowe przez społeczność akademicką (dowód: karta nr 51). Z kolei w piśmie z dnia 26 stycznia 2010r. Uczelnia oświadczyła, że celem wyeliminowania wskazanych jej

nieprawidłowości zostanie dokonana korekta stosowanego przez nią wzorca umowy, do którego zostanie wprowadzona regulacja określająca warunki odpłatności za studia (dowód: karta nr 50).

Ustosunkowując się do postawionych w toku niniejszego postępowania zarzutów Uczelnia wskazała, że przy opracowywaniu wzorca umowy, którego regulacje zostały zakwestionowane, kierowała się wskazówkami Urzędu przekazanymi w toku działań prowadzonych w latach 2004 i 2005. Na marginesie wskazać należy, że ówczesne działania nie koncentrowały się na zagadnieniach, których dotyczy niniejsze postępowanie. Niezależnie od powyższego w niniejszym piśmie Uczelnia wyraziła wolę dokonania korekty stosowanego przez nią wzoru umowy (dowód: karta nr 51).

Na potwierdzenie stosowania omawianego wzoru umowy Uczelnia przedstawiła umowy faktycznie przez nią zawarte z konsumentami w latach 2006 - 2009, które obejmowały kwestionowane regulacje (dowód: karty nr 53 – 70). Uczelnia przesłała także „Regulamin studiów w Śląskiej Wyższej Szkole Zarządzania im. gen. Jerzego Ziętka w Katowicach”, który oprócz umowy, normuje treść łączącego Uczelnię i konsumenta stosunku prawnego (dowód: karta nr 71 – 84).

W piśmie z dnia 26 stycznia 2010r. (dowód: karta nr 90) Uczelnia potwierdziła, że celem wyeliminowania wskazanych jej nieprawidłowości zostanie dokonana korekta rozważanego wzoru umowy polegająca na zamieszczeniu już w samym wzorcu warunków odpłatności za studia na poszczególnych stopniach oraz kierunkach studiów.

Pismem z dnia 8 lutego 2010r. Uczelnia poinformowała z kolei o opracowanych przez nią zmianach we wzorze umowy polegających na zamieszczeniu w nim brakujących informacji. Na potwierdzenie ww. okoliczności przedstawiony został projekt zmienionego wzoru umowy (dowód: karty nr 94 – 99) wraz z projektem załącznika do zarządzenia Rektora Uczelni określającego wysokości poszczególnych opłat (dowód: karty nr 100 – 103). Badanie treści niniejszych projektów wykazało, że nie zawierają one postanowienia cytowanego w pkt. I sentencji, ani żadnego innego równoważnego z nim.

Analiza projektu wzorca oraz załącznika stanowiącego swego rodzaju cennik (dowód: karta nr 94) wykazała ponadto, że w porównaniu ze wzorcem dotychczas obowiązującym został on uzupełniony o dodatkowe regulacje.

W § 3 wskazano, że studenci są zobowiązani do wniesienia następujących opłat:

- opłaty rekrutacyjnej, przy czym w projekcie wzoru umowy określono termin jej wniesienia oraz jej wysokość (dowód: karta nr 95);
- opłaty z tytułu czesnego, a w projekcie wzoru umowy określono terminy ich płatności, natomiast szczegółowe stawki w wykazie stanowiącym integralną część tego dokumentu (dowód: karta nr 95);
- opłaty wakacyjnej, przy czym w § 8 ust. 6 i 7 określono terminy jej wpłaty i jej wysokość (dowód: karta nr 96);
- opłaty za prowadzenie pracy dyplomowej oraz przeprowadzenie egzaminu dyplomowego, przy czym regulacje odnośnie tej opłaty zawarto w § 9 (dowód: karta nr 96);
- opłaty w przypadku korzystania z urlopu dziekańskiego oraz powtarzania semestru, które znalazły szczegółowe unormowanie w § 10 i 11 (dowód: karty nr 96 – 97).

W § 11 ust. 1 zawarto z kolei regulacje odnoszące się do opłat z tytułu:

- powtarzania przedmiotu,
- zaliczenia przedmiotu z tytułu różnic programowych,

- drugiego zaliczenia poprawkowego,
- pierwszego egzaminu poprawkowego,
- drugiego egzaminu poprawkowego,
- zaliczenia komisyjnego,
- egzaminu komisyjnego,
- wpisu warunkowego,
- powtórzenia egzaminu dyplomowego,
- ponownego podjęcia studiów w wyniku reaktywacji (wznowienia studiów),
- nieterminowego złożenia indeksu lub karty egzaminacyjnej.

W postanowieniu tym zawarto oprócz wykazu pobieranych opłat także ich wysokości.

W §12 uregulowano natomiast kwestie opłat za:

- wydanie elektronicznej legitymacji studenckiej,
- wydanie duplikatu legitymacji studenckiej,
- wydanie duplikatu indeksu,
- wydanie dodatkowego odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język obcy.

Tak więc odnośnie niemal wszystkich opłat w umowie zawarto uregulowania ich dotyczące tak w zakresie terminów wpłat, jak i ich wysokości. Wyjątek stanowią opłaty wymienione w § 11 projektu wzoru umowy, odnośnie których nie podano terminów ich uiszczania. W piśmie z dnia 11 marca 2010r. (dowód: karta nr 108) Uczelnia oświadczyła, że terminy te zostaną określone w samej umowie albo w regulaminie studiów. W piśmie z dnia 30 marca 2010r. Uczelnia wskazała terminy uiszczania opłat wymienionych w § 11 projektu wzoru umowy (dowód: karta nr 112), jednakże nie zostały one wpisane do przedłożonego organowi administracji dokumentu, tj. projektu wzoru umowy. Z kolei w piśmie z dnia 14 maja 2010r. Uczelnia zawarła podsumowanie, z którego wynika, że do wprowadzonych w ww. zmian Urząd nie wniósł zastrzeżeń.

W § 14 ust. 2 projektu nowego wzorca zastrzeżono, że „*O zmianie wysokości czesnego Student poinformowany zostanie w formie elektronicznej, bądź w formie pisemnej*”, natomiast w §15 ust. 1 tego dokumentu zawarto następujące postanowienie: „*Student wyraża zgodę / nie wyraża zgody na komunikowanie się z nim przez Uczelnię, w sprawach związanych ze studiami oraz z odpłatnością za studia, za pośrednictwem poczty elektronicznej, na podany przez Studenta adres e-mail oraz za pośrednictwem portalu Uczelni*” (dowód: karta nr 98). W piśmie z 11 marca 2010r. (dowód: karta nr 107) Uczelnia zaznaczyła, że elektroniczna forma komunikowania się ze studentem będzie alternatywą dla powiadomień wysyłanych drogą pocztową za zwrotnym potwierdzeniem odbioru i będzie stosowana wyłącznie na prośbę konsumentów. W piśmie z dnia 14 maja 2010r. także i w tym zakresie Uczelnia stwierdziła, że Urząd nie wniósł zastrzeżeń do ww. regulacji.

W piśmie z 14 maja 2010r. (dowód: karty nr 125 – 126) Uczelnia zaznaczyła, że stosowana przez nią regulacja mówiąca o tym, że wydanie studentowi dokumentów następuje dopiero po uregulowaniu przez niego wszelkich zobowiązań, stanowi jedyną dla niej możliwość zabezpieczenia jej interesów w przypadku nieuregulowania tych zobowiązań. Jako zobowiązania, które mają zabezpieczać dokumenty złożone przy rekrutacji przez konsumentów, Uczelnia wymieniła w szczególności zobowiązania wobec biblioteki do zwrotu wypożyczonych książek. W tych okolicznościach Uczelnia wyraziła opinię, że w jej ocenie trudno mówić w tym przypadku o narzucaniu konsumentom bardziej restrykcyjnych warunków rezygnacji ze studiów, niż miałyby to miejsce w innych okolicznościach. Uczelnia nie zgodziła się, iż regulacja ta narusza art. 461 § 1 Kc. Jeśli natomiast chodzi o możliwość dochodzenia roszczeń w drodze procesu sądowego, to jest ona w ocenie Uczelni iluzoryczna,

a skuteczność takich działań wysoce wątpliwa. Wobec powyższego Uczelnia wystąpiła o „wyrażenie zgody” na pozostawienie kwestionowanego zapisu w treści wzoru umowy, a w przypadku takiej zgody Uczelnia „zapropnowała” zastąpić postanowieniem o treści: „Wydanie dokumentów złożonych przez Studenta w Uczelni następuje po przedłożeniu kary obiegowej potwierdzonej przez Kwesturę oraz Bibliotekę”.

W piśmie z dnia 11 marca 2010r. (dowód: karta nr 107) Uczelnia oświadczyła, że przedstawiony przez nią nowy projekt umowy nie znajdzie zastosowania do umów już obowiązujących, tj. że nie planuje ich wymiany, a to z uwagi na ich znaczną ilość oraz zasadę *lex retro non agit*.

W 2009r. Uczelnia osiągnęła przychód w wysokości 14 500 153,08 zł (słownie: czternastu milionów pięciuset tysięcy stu pięćdziesięciu trzech złotych ośmiu groszy, dowód: karta nr 120). W okresie tym Uczelnia poniosła stratę.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Naruszenie interesu publicznego

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Działania oparte na przepisach niniejszej ustawy są zatem podejmowane w interesie publicznym, w celu ochrony interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek do uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy oceniane działania godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku i poprzez to powodują zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu. Do naruszenia interesu publicznego dochodzi, gdy skutki określonych działań mają charakter powszechny, dotyczą wszystkich potencjalnych podmiotów na danym rynku¹.

Z uwagi na to, że w niniejszej sprawie przedmiotowa przesłanka została spełniona, istniała możliwość poddania zachowania Przedsiębiorcy dalszej ocenie pod kątem stosowania przez niego praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Na mocy art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Aby można było stwierdzić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów muszą kumulatywnie zostać spełnione następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- praktyka musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów,
- praktyka musi być bezprawna.

---

¹ Konrad Kohutek w: „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008r., strona 47

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, natomiast stosownie do art. 4 pkt 1 lit. a tej ustawy przez przedsiębiorcę rozumie się także osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizująca lub świadcząca usługi o charakterze użyteczności publicznej

Uczelnia wyższa może być stroną postępowania administracyjnego dotyczącego stosowania przez nią praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, gdyż przysługuje jej status przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Stanowisko takie znajduje oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 3 lipca 2003r. (III CZP 38/03) stwierdził, że uczelnia niepaństwowa może być uznana za przedsiębiorcę. Sąd Najwyższy orzekł, że *„Odpłatne i systematyczne wykonywanie zajęć dydaktycznych jest wykonywaniem przez osobę prawną we własnym imieniu, zawodowo działalności usługowej w sposób zorganizowany i ciągły. Działalność taka, wykonywana przez uprawnionych pracowników uczelni, charakteryzuje się profesjonalnym charakterem, jest podporządkowana regułom opłacalności i racjonalnego gospodarowania, jest działaniem wykonywanym na własny rachunek uczelni, jako odrębnej osoby prawnej, a nie na rachunek jej założyciela, a ponadto charakteryzuje się niewątpliwie powtarzalnością działań i uczestnictwem w obrocie gospodarczym”*. W wyroku z dnia 7 kwietnia 2004r. (sygn. akt III SK 22/2004) Sąd Najwyższy wskazał natomiast, że sama ustawa z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów zdefiniowała na użytek tej ustawy - pojęcie „przedsiębiorcy” bardzo szeroko, obejmując nim, oprócz podmiotów definiowanych jako przedsiębiorcy w innych ustawach (np. w Kodeksie cywilnym) także podmioty, których działalność nie kojarzy się z typową działalnością gospodarczą. Sąd Najwyższy stwierdził, że studenci, którzy korzystają z usług szkoły wyższej niepublicznej odpłatnie, stosownie do zawieranych w tym zakresie umów, są konsumentami w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Orzeczenia te zapadły przed wejściem w życie aktualnie obowiązującej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, niemniej jednak pozostają one aktualne także w obecnym stanie prawnym.

W świetle powyższego nie ulega wątpliwości, że Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. Generała Jerzego Ziętka w Katowicach posiada przymiot przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a tym samym może być stroną niniejszego postępowania oraz adresatem przedmiotowej decyzji.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje pojęcia zbiorowych interesów konsumentów, stąd przy ustalaniu jego treści należy odwołać się do orzecznictwa sądowego. Pojęcie zbiorowych interesów konsumentów zostało szeroko omówione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10. 04. 2008r. (sygn. akt III SK 27/07). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy podał, iż gramatyczna wykładnia tego pojęcia prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowego interesu konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka przedsiębiorcy skierowana jest do „nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów”. Wystarczające powinno być w jego ocenie ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych

konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium.

Sąd Najwyższy orzekł też, że „praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy”.

Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jest konieczne, aby działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do pewnego nieoznaczonego kręgu podmiotów. Działanie to jest zatem w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów i zagraża ono przynajmniej potencjalnie każdemu z członków zbiorowości konsumentów².

W rozważanym przypadku doszło do naruszenia interesu publicznego w sposób opisany w pkt. I i III niniejszej decyzji. Oceniane zachowania przedsiębiorcy dotyczyły szerokiego kręgu najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Dotyczyły one wszystkich tych osób, które zawarły z nim umowy o kształcenie, jak i zagrażały interesom wszystkich jego potencjalnych kontrahentów. Rozważane działania godziły więc w zbiorowe interesy konsumentów. Stanowiły one też zakazane prawem praktyki, gdyż były podejmowane w sposób powtarzalny.

Bezprawność działań

Kolejną przesłanką, która musi zostać spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność rozważanego zachowania. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów może być takie zachowanie przedsiębiorcy, które jako sprzeczne z ustawą szczególną można zaklasyfikować, jako niezgodne z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak i jedno z zachowań przykładowo wymienionych w art. 24 ust. 2 pkt. 1 – 3 ww. ustawy.

Dodać należy, że zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustawa ta reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli praktyki te wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dla stwierdzenia, że dana praktyka jest niezgodna z art. 24 ww. ustawy wystarczające jest zatem wykazanie, że potencjalnie istniało zagrożenie naruszenia interesów konsumentów np. wskutek zastosowania określonego postanowienia w umowach z konsumentami w przypadku zaistnienia określonych okoliczności i nie jest konieczne faktyczne wystąpienie negatywnego skutku w praktyce. Oznacza to, że wystarczy np. samo zawarcie we wzorcu niezgodnej z prawem regulacji.

Ad I

Punkt I niniejszej decyzji dotyczy zarzutu stosowania przez Uczelnię praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegające na stosowaniu we wzorze „Umowy” postanowień wzorca umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17

---

² „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów – Komentarz”, pod red. Cezarego Banasińskiego i Eugeniusza Piontka, Lexis Nexis Polska Sp. z o.o., Warszawa 2009r., Wydanie 1, str. 398

listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.), których treść jest następująca:

1. *„Wysokość, zasady oraz terminy wnoszenia opłat wymienionych w § 3, § 8 i § 9 oraz innych, wymaganych opłat określone są Zarządzeniem Rektora. Zarządzenie przekazywane jest do wiadomości wszystkich studentów poprzez jego zamieszczenie na tablicy ogłoszeń, w siedzibie Uczelni w Katowicach przy ul. Krasińskiego 2 (Rektorat) i przy ul. Francuskiej 12 (Dziekanat Wydziału Ekonomiczno – Społecznego i Dziekanat Wydziału Techniki i Informatyki), w Tychach przy ul. Budowlanych 156 (Dziekanat Wydziału Nauk o Zdrowiu w Tychach) oraz poprzez Internet na stronie www.swsz.pl”*,
2. *„Wydanie dokumentów złożonych przez Studenta w Uczelni następuje po spełnieniu wymogów określonych w ust. 1 i ust. 2”*.

W tym miejscu należy wyjaśnić, że Prezes Urzędu może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru, bez względu na to, czy wpis dotyczy tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie, czy też nie (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 grudnia 2003r. w sprawie o sygn. akt III CZP 95/03, Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 29 września 2005r. w sprawie o sygn. akt VI ACa 381/05, Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 2 grudnia 2005r. w sprawie o sygn. akt VI ACa 760/05). Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także SOKiK) wyrażonym w wyroku z dnia 25 maja 2005r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Trafność wyżej opisanego stanowiska potwierdził również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006r. (sygn. akt III SZP 3/06).

Przyjęcie zasady formalnej jawności rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone oznacza, że od chwili wpisania do niego określonego postanowienia zakazane jest stosowanie tożsamyh postanowień w obrocie konsumenckim i nikt nie może zasłaniać się niezajomością dokonanych wpisów. Rejestr postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone jest prowadzony przez Prezesa Urzędu. Rejestr ten jest powszechnie dostępny w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu. Powyższe uzasadnia stwierdzenie, że przedsiębiorca był z mocy prawa zobowiązany do powstrzymania się od stosowania ww. postanowień, które uznano za tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru.

1.

W niniejszej sprawie zakwestionowane zostało postanowienie o treści: *„Wysokość, zasady oraz terminy wnoszenia opłat wymienionych w § 3, § 8 i § 9 oraz innych, wymaganych opłat określone są Zarządzeniem Rektora. Zarządzenie przekazywane jest do wiadomości wszystkich studentów poprzez jego zamieszczenie na tablicy ogłoszeń, w siedzibie Uczelni w Katowicach przy ul. Krasińskiego 2 (Rektorat) i przy ul. Francuskiej 12 (Dziekanat Wydziału Ekonomiczno – Społecznego i Dziekanat Wydziału Techniki i Informatyki), w Tychach przy ul. Budowlanych 156 (Dziekanat Wydziału Nauk o Zdrowiu w Tychach) oraz poprzez Internet na stronie www.swsz.pl”*.

Przedmiotową klauzulę uznano za tożsamą z następującym postanowieniem wpisanym do rejestru pod numerem 1287 na mocy wyroku SOKiK z dnia 5 września 2006r. (sygn. akt XVII AmC 120/05): *„Zarządzenia, o których mowa w § 1 ust. 2 o treści - nauka w Uczelni jest odpłatna, szczegółowe regulacje dotyczące opłat określają zarządzenia Kanclerza WSDG - podaje się do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie na tablicach ogłoszeniowych Uczelni”*.

W uzasadnieniu do niniejszego wyroku SOKiK stwierdził, że umowy zawierane między szkołą i studentami mają charakter umów konsumenckich i nie są zawierane w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego, a tym samym konieczne jest doręczenie wzorca umowy konsumentowi, natomiast podawanie do wiadomości publicznej informacji o wysokości opłat poprzez wywieszenie ogłoszenia nie czyni zadość temu obowiązkowi. Tym samym ww. regulacja została uznana za niezgodną z art. 384 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm., zwanej dalej także K.c.) w zw. z art. 384¹ oraz z art. 385¹ § 1 K.c., jako godząca w takie dobre obyczaje, jak rzetelne traktowanie konsumenta, szacunek, zaufanie stron i rażąco naruszająca interesy konsumenta poprzez jego niedoinformowanie oraz uciążliwość ustaleń.

Na mocy obu porównywanych postanowień zastrzeżono, że zasady odpłatności za świadczone przez uczelnie usługi edukacyjne mają być podawane do publicznej wiadomości przez wywieszenie ogłoszeń, przy czym konsumenci nie są w żaden sposób indywidualnie informowani o wprowadzanych zmianach, ani też zmiany w niniejszym zakresie nie wymagają wprowadzenia modyfikacji umów. Stąd też, pomimo różnic redakcyjnych, postanowienia te należało uznać za tożsame. Mając na względzie powyższe, jak i okoliczność, że w niniejszej sprawie wskutek stosowania postanowienia tożsamego z klauzulą wpisaną do rejestru, doszło do naruszenia przez przedsiębiorcę zbiorowych interesów konsumentów, należało orzec o naruszeniu art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W toku niniejszego postępowania administracyjnego Uczelnia poinformowała o planowanych przez nią zmianach w treści stosowanego wzorca umowy w zakresie objętym pkt. I niniejszej decyzji. Z przekazanych informacji wynika, że zmiany te nie zostały jednak do tej pory wprowadzone. Uczelnia nie podała też, kiedy zamierza wdrożyć je w życie. Pomimo, iż opisana przez Przedsiębiorcę zmiana polegająca na usunięciu kwestionowanej regulacji i zastąpieniu jej projektowanym postanowieniem § 14 ust. 2 w brzmieniu przytoczonym na stronie 6 niniejszej decyzji mogłaby zostać uznana za prawidłową, to wobec niepodjęcia przez Uczelnię jakichkolwiek formalnych czynności mających na celu wprowadzenie nowego wzorca umowy w życie, należało stwierdzić, że praktyka rozważana w pkt. I 1 niniejszej decyzji jest nadal stosowana.

2.

Drugie z zakwestionowanych postanowień pochodzące w § 12 ust. 2 wzoru umowy ma brzmienie: *„Wydanie dokumentów złożonych przez Studenta w Uczelni następuje po spełnieniu wymogów określonych w ust. 1 i ust. 2”*, przy czym w § 12 ust. 1 tego samego wzorca wskazuje się, że *„W przypadku rezygnacji ze studiów Student powinien (...) uregulować wszelkie należności oraz zobowiązania wobec Uczelni, w szczególności zobowiązania finansowe oraz biblioteczne”*.

Niniejsze postanowienie zostało uznane za tożsame z następującą klauzulą wpisaną do rejestru pod numerem 1844 na mocy wyroku SOKiK z dnia 21 października 2009r. (sygn. akt XVII AmC 429/09): *„W przypadku złożenia pisemnej rezygnacji lub otrzymania decyzji o*

skreśleniu z listy studentów, zwrot dokumentów nastąpi po uregulowaniu zaległych opłat (według stanu na dzień podjęcia decyzji o skreśleniu lub złożeniu pisemnej rezygnacji ze studiów) oraz złożenia karty obiegowej”.

Przedmiotowe postanowienie wpisane do rejestru zostało uznane za niezgodne z art. 385¹ Kc, gdyż wprowadza ono umowne prawo zatrzymania rzeczy – dokumentów, które student dołącza ubiegając się o przyjęcie na uczelnię. Klauzula ta uzależnia ich zwrot od uregulowania zaległych opłat w sytuacji skreślenia z listy studentów lub złożenia pisemnej rezygnacji z nauki. Dokumenty te uczelnia wykorzystuje w procesie rekrutacji oraz w celach administracyjnych i nie są one wykorzystywane przez uczelnię w procesie skreślenia z listy studentów. Powyższe postanowienie zmierza zatem do narzucenia konsumentowi bardziej restrykcyjnych warunków rezygnacji ze studiów. Równocześnie postanowienie takie jest niezgodne z art. 461 § 1 Kc, który stanowi, że zobowiązany do wydania cudzej rzeczy może ją zatrzymać aż do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia przysługujących mu roszczeń o zwrot nakładów na rzecz oraz roszczeń o naprawienie szkody przez rzecz wyrządzoną. Prawo zatrzymania jest skuteczne tylko wówczas, gdy ustawowo określona wierzytelność istnieje. SOKiK stwierdził, że uczelnia oczywiście ma prawo dochodzić swych należności, jednakże nie powinna zatrzymywać dokumentów studentów, lecz może dochodzić swoich roszczeń na drodze procesu cywilnego. W rezultacie SOKiK orzekł, że niezgodne z prawem jest postanowienie umowy przewidujące możliwość zabezpieczenia roszczeń jednej ze stron umowy poprzez zatrzymanie cudzej rzeczy (dokumentów) w przypadkach innych niż przewidują to przepisy prawa. Oznacza to, że zatrzymanie przez uczelnię dokumentów przewyższające potrzeby, do których zostały one złożone, jest sprzeczne z prawem i narusza dobre obyczaje.

Analiza treści obu porównywanych klauzul wykazała, że pomimo zaistniałych pomiędzy nimi różnic językowych i redakcyjnych, obie te klauzule mają tę samą treść. Z obu wynika bowiem, iż wydanie dokumentów złożonych przez konsumenta w Uczelni może nastąpić jedynie po wykonaniu zobowiązań (pieniężnych) oraz po złożeniu karty obiegowej. Z powyższego wynika zatem, iż zwrot dokumentów stanowiących własność konsumenta jest uzależniony od spełnienia zobowiązań nie dotyczących zatrzymywanych rzeczy, nawet w sytuacji, gdy zobowiązania te, w odniesieniu do ich istnienia lub zakresu, są sporne. Konstrukcja przyjęta w kwestionowanym postanowieniu jest identyczna jak konstrukcja określona w klauzuli wpisanej do rejestru, jeśli podda się ją analizie pod kątem zgodności z art. 461 § 1 Kc, albowiem w obu tych postanowieniach zastrzeżono prawo zatrzymania rzeczy, gdy nie wiąże się ono z roszczeniami o zwrot nakładów na rzecz oraz z roszczeniami o naprawienie szkody wyrządzonej przez tę rzecz. Do zatrzymania dokumentów dochodzi więc bezprawnie. Jak wynika ze złożonych przez Uczelnię wyjaśnień, traktuje ona ten instrument jako służący egzekwowaniu należności, pomimo, iż prawo nie przyznaje jej takiej kompetencji.

Bez znaczenia dla oceny rozważanej praktyki Uczelni jest przedstawiony przez nią argument odnoszący się do braku skuteczności cywilnej procedury sądowej, w drodze której może ona dochodzić należnych jej świadczeń. Opinia o braku skuteczności działań podejmowanych w tym trybie jest subiektywną oceną strony niniejszego postępowania, która nie została poparta żadnymi dowodami, przykładami z praktyki, które choć w minimalnym stopniu wskazywałyby na to, że stosowany przez Uczelnię instrument został wprowadzony w odpowiedzi na problemy z egzekwowaniem należności. Zaznaczyć jednak trzeba, że nawet gdyby faktycznie tak było, nie uzasadniałoby to działań Uczelni do tego stopnia, że należałoby je uznać za dopuszczalne.

W związku z tym, że niniejsza praktyka Przedsiębiorcy polega na stosowaniu postanowienia, które jest tożsame z klauzulą wpisaną do rejestru, czym Uczelnia godzi w zbiorowe interesy konsumentów, należało stwierdzić, iż w niniejszym przypadku doszło do naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W toku niniejszego postępowania Uczelnia wystąpiła o wyrażenie zgody na pozostawienie kwestionowanego postanowienia w treści wzorca. W odpowiedzi na to stwierdzić należy, że Prezes Urzędu nie ma uprawnień do tego, aby wyrazić zgodę, o jaką Uczelnia wystąpiła. W sytuacji, gdy zostaną spełnione przesłanki wymienione w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu wydaje decyzję o stwierdzeniu stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. W takim przypadku Prezes Urzędu nakazuje również zaniechanie jej stosowania. Takiej treści rozstrzygnięcie wydano też w tej sprawie, a oparto je na art. 26 ww. ustawy.

W ramach przedmiotowego postępowania Uczelnia poinformowała, że na wypadek niewyrażenia przez Prezesa Urzędu zgody na pozostaniu przy dotychczasowej praktyce, proponuje ona zastąpienie kwestionowanej klauzuli postanowieniem o treści „*Wydanie dokumentów złożonych przez Studenta w Uczelni następuje po przedłożeniu karty obiegowej potwierdzonej przez Kwesturę oraz Bibliotekę*”.

W tym miejscu należy zważyć, że zgodnie z przepisami określającymi tryb działania Prezesa Urzędu w ramach postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu nie jest władny do przyjmowania „propozycji” przedsiębiorców. Konstrukcja zobowiązania, które może zostać przyjęte na podstawie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymaga tego, aby przedsiębiorca z własnej inicjatywy zobowiązał się do podjęcia lub zaniechania określonych działań. Ustawa nie przewiduje warunkowych zobowiązań. Nawet jeśli uznać, że przyjęcie zobowiązania warunkowego jest możliwe, to musiałoby ono być precyzyjnie sformułowane. Zastosowaniu w tej sprawie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów sprzeciwia się jednak to, że przepis ten znajduje zastosowanie wówczas, gdy stosowanie praktyki jest uprawdopodobnione, a nie gdy dojdzie już do jego pełnego udowodnienia. Uwzględnić należy także cel wprowadzenia art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jego zastosowanie ma służyć przede wszystkim szybszemu wyeliminowaniu potencjalnych naruszeń z rynku i ochronie interesu publicznego, a nie przysporzeniu stronie postępowania swego rodzaju korzyści, gdy ta nie przyczynia się do osiągnięcia ww. celów. Obowiązkiem przedsiębiorcy jest niestosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a wydanie decyzji zobowiązującej stanowi swoistą premię dla przedsiębiorcy, który doprowadzi do szybszego wyeliminowania z rynku niedozwolonej praktyki. W tym miejscu należy także zwrócić uwagę, iż zaproponowane przez Uczelnię nowe postanowienie, choć inne pod względem językowym, wywoływałoby ten sam skutek, a mianowicie skutek w postaci prawa do zatrzymania dokumentów stanowiących własność konsumentów, jako zabezpieczenie ich długów wobec Uczelni. To, jak już wyżej wykazano, zostało przez SOKiK uznane za niedozwolone.

W świetle przedstawionych okoliczności należało orzec, jak w pkt. I 2 sentencji niniejszej decyzji.

Ad II

1.

Na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu jest uprawniony do określenia w decyzji administracyjnej środków usunięcia trwających

skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W niniejszym przypadku skutkiem stosowania przez Uczelnię praktyki opisaną w pkt. I 1 niniejszej decyzji jest funkcjonowanie postanowienia tożsamego z klauzulą wpisaną do rejestru pod numerem 1287 w umowach faktycznie zawartych z konsumentami. W tych okolicznościach konieczne stało się nakazanie Przedsiębiorcy usunięcia trwających skutków naruszenia, o jakim mowa w pkt. I niniejszej decyzji, tj. nakazanie wyeliminowania z umów faktycznie zawartych z konsumentami postanowienia o treści: „Wysokość, zasady oraz terminy wnoszenia opłat wymienionych w § 3, § 8 i § 9 oraz innych, wymaganych opłat określone są Zarządzeniem Rektora. Zarządzenie przekazywane jest do wiadomości wszystkich studentów poprzez jego zamieszczenie na tablicy ogłoszeń, w siedzibie Uczelni w Katowicach przy ul. Krasieńskiego 2 (Rektorat) i przy ul. Francuskiej 12 (Dziekanat Wydziału Ekonomiczno – Społecznego i Dziekanat Wydziału Techniki i Informatyki), w Tychach przy ul. Budowlanych 156 (Dziekanat Wydziału Nauk o Zdrowiu w Tychach) oraz poprzez Internet na stronie www.swsz.pl”.

Spełnienie nakazu określonego w niniejszym punkcie decyzji pozwoli na pełne wyeliminowanie nieprawidłowości, a dzięki temu na zrównanie sytuacji prawnej konsumentów, którzy obecnie są związani umowami o kształcenie z Uczelnią, z sytuacją osób, które dopiero w przyszłości zawrą umowy z Uczelnią.

W toku niniejszego postępowania Uczelnia poinformowała w piśmie z dnia 11 marca 2010r. (dowód: karta nr 107), iż po wprowadzeniu w życie zmienionego wzorca umowy nie zamierza zmieniać umów zawartych z konsumentami z wykorzystaniem wzorca zawierającego ww. zakwestionowaną regulację. Jako motywy takiego stanu rzeczy Uczelnia wskazała znaczną ilość umów, którymi jest związana oraz obowiązywanie zasady *lex retro non agit*.

Odnosząc się do powyższych argumentów stwierdzić należy, że ilość faktycznie zawartych umów z wykorzystaniem wzorca obejmującego nieprawidłową regulację nie stanowi kryterium decydującego o tym, czy umowy powinny zostać zmienione, czy też nie. Nawet jeśli okoliczność ta miałaby znaczenie, to należałoby przyjąć, że im większa skala naruszenia, czy też jego skutków, tym bardziej zasadne byłoby nakazanie usunięcia tychże skutków naruszeń. Tak więc podniesiony przez Uczelnię argument, jeśli miałby zostać uwzględniony, to powinien przemawiać raczej za zmianą umów, a nie za pozostawieniem im bez zmian.

Po drugie nieprawidłowe w kontekście niniejszej sprawy jest przywoływanie przez Uczelnię zasady *lex retro non agit*, jako zasady, z której można byłoby wywodzić brak konieczności zmiany umów dotychczas zawartych z konsumentami. Prezes Urzędu na mocy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jedynie stwierdza stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, co oznacza, że decyzja ta ma charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny. Oznacza to także, że na jej mocy nie jest kreowany nowy stan prawny. Nawet bez jej wydania działanie przedsiębiorcy byłoby bezprawne. W związku z tym, że decyzja Prezesa Urzędu nie kreuje nowego stanu prawnego, a jedynie potwierdza ten już istniejący, to nie można mówić o naruszeniu zasady *lex retro non agit*. Nie mniej jednak środek określany w niniejszym punkcie decyzji nie dotyczy samej praktyki, lecz trwających skutków stosowania tej praktyki. Praktyka kwestionowana w pkt. I 1 niniejszej decyzji trwa od 2006r., a jej skutkiem jest to, że nieprawidłowa regulacja znajduje się w umowach z konsumentami. W celu zapewnienia równej ochrony dwóm grupom konsumentów, tj. grupie, która będzie zawierała umowy w przyszłości oraz grupie, która aktualnie pozostaje związana takimi umowami, zasadne jest nakazanie Uczelni usunięcia skutków zakazanej praktyki, przy czym zastosowanie niniejszego środka nie oznacza złamania zasady *lex retro non agit*.

W tych okolicznościach sprawy zasadne stało się nakazanie Uczelni usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów opisanego w pkt. I 1 niniejszej decyzji, co należy uczynić zmieniając umowy o świadczenie usług edukacyjne zawarte z konsumentami z wykorzystaniem wzorca umowy zawierające postanowienie cytowane w pkt. I sentencji niniejszej decyzji. Pamiętać przy tym trzeba, że zmiana musi odbyć się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, z zachowaniem wszystkich praw konsumentów wiążących się z tym.

2.

W pkt. I 2 niniejszej decyzji stwierdzono stosowanie przez Uczelnię niezgodnej z art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu postanowienia wzorca umowy o treści: „*Wydanie dokumentów złożonych przez Studenta w Uczelni następuje po spełnieniu wymogów określonych w ust. 1 i ust. 2*”, które jest tożsame z klauzulą wpisaną do rejestru pod numerem 1844.

Podobnie jak ma to miejsce w odniesieniu do praktyki określonej w pkt. I 1, także i w tym przypadku zachodzi konieczność określenia środków usunięcia trwających skutków praktyki stosowanej przez Uczelnię. Celem zastosowania niniejszego instrumentu jest całkowite wyeliminowanie z obrotu, którego uczestnikiem jest Uczelnia, regulacji, która została uznana za sprzeczną z prawem.

W tych okolicznościach nakazuje się Uczelni usunięcie trwających skutków praktyki określonej w pkt. I 2 niniejszej decyzji, co należy uczynić poprzez eliminację z umów zawartych z konsumentami, którymi Uczelnia jest związana, postanowienia, na mocy którego jest ona uprawniona do zastosowania prawa zatrzymania w stosunku do dokumentów stanowiących własność konsumentów w przypadku rozwiązania umowy o kształcenie w celu zabezpieczenia swych wierzytelności.

Ad III

Trzecia z praktyk, której dotyczy zarzut sformułowany w toku niniejszego postępowania, to praktyka polegająca na naruszaniu obowiązku określania w umowach zawartych z konsumentami z wykorzystaniem wzoru „Umowy” warunków odpłatności za studia, co jest niezgodne z art. 160 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, a poprzez to z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stosownie do art. 160 ust. 3 Prawa o szkolnictwie wyższym „*Warunki odpłatności za studia określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej*”. Z tego wynika więc obowiązek formułowania warunków finansowych studiowania w umowie. Aby regulacja umowna w rozważanym zakresie była pełna Uczelnia powinna wskazać w umowie rodzaj należnej opłaty, jej wysokość oraz termin zapłaty. Konieczność wskazania rodzaju i wysokości opłaty nie powinna budzić żadnych wątpliwości. Jeśli natomiast chodzi o termin spełnienia świadczenia, to konieczność jego określenia wynika z tego, że tylko przy zapewnieniu dostępu do szczegółowej regulacji w tym zakresie pozwoli konsumentom na prawidłowe spełnienie nałożonego na nich obowiązku. Skoro bowiem nieterminowa realizacja zobowiązania może wywoływać negatywne konsekwencje z rozwiązaniem umowy łącznie, to pod warunkami odpłatności należy rozumieć także termin realizacji umowy.

Z ustaleń poczynionych na podstawie zgromadzonego w tej sprawie materiału dowodowego wynika, że Uczelnia wymienia w umowach zawartych z konsumentami rodzaje należnych jej

opłat, podając, że studenci mają obowiązek uiszczania opłaty rekrutacyjnej, opłaty z tytułu czesnego, opłaty wakacyjnej, opłaty za prowadzenie pracy dyplomowej oraz przeprowadzenie egzaminu dyplomowego, opłaty w przypadku korzystania z urlopu dziekańskiego oraz powtarzania semestru, opłaty za powtarzanie przedmiotu, zaliczenie przedmiotu z tytułu różnic programowych oraz drugiego zaliczenia poprawkowego, z tytułu pierwszego egzaminu poprawkowego oraz drugiego egzaminu poprawkowego, zaliczenia komisyjnego, egzaminu komisyjnego, wpisu warunkowego, powtórzenia egzaminu dyplomowego, ponownego podjęcia studiów w wyniku reaktywacji, nieterminowego złożenia indeksu, opłatę za wydanie duplikatu legitymacji studenckiej, opłatę za wydanie duplikatu indeksu, opłatę za wydanie dyplomu ukończenia studiów, jego duplikatu oraz dodatkowego odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język obcy oraz opłatę za wydanie dokumentu stwierdzającego ukończenie studiów podyplomowych i jego duplikatu.

Jedynie odnośnie opłaty rekrutacyjnej, wakacyjnej oraz opłaty za urlop dziekański wskazano kiedy należy je uiszczyć, a odnośnie czesnego zastrzeżono, iż powinno ono być wpłacane systematycznie i terminowo jednorazowo lub w ratach. Z tego wynika, że w odniesieniu do innych opłat niż wyżej wymienione oraz w odniesieniu do czesnego nie określa się konkretnych terminów ich płatności, a w odniesieniu do wszystkich opłat nie podaje się w umowach ich wysokości. Wysokość ww. opłat jest regulowana w dokumentach innych niż umowy, tj. w zarządzeniach Rektora Uczelni, przy czym zarządzenia te nie są do umów dołączane, a ich wprowadzenie w życie nie wymaga zgody konsumentów, złożenia przez nich podpisu, ani też nawet indywidualnego informowania ich o wprowadzanych zmianach.

Z powyższego wynika, że umowy nie zawierają kompleksowej regulacji zagadnienia odpłatności. Kierując się tylko i wyłącznie postanowieniami umowy konsumenci nie są w stanie ustalić, jakiej w istocie treści obowiązki na nich spoczywają. Samo ustalenie rodzaju należnych Uczelni opłat jest mianowicie niewystarczające do tego, aby prawidłowo spełnić zobowiązanie, tj. w takiej wysokości oraz terminie, jakie zostały ustalone. Tylko częściowe unormowanie rozważanej kwestii w mowach nie uprawnia do stwierdzenia, że tym samym został spełniony wymóg wynikający z art. 160 ust. 3 Prawa o szkolnictwie wyższym. W świetle przedstawionych okoliczności niniejszej sprawy należało uznać, iż warunki odpłatności za studia nie są określane w umowach zawieranych pomiędzy Uczelnią a konsumentami w formie pisemnej, co pozwoliło przyjąć, że Uczelnia dopuściła się naruszenia art. 160 ust. 3 Prawa o szkolnictwie wyższym.

Mając na względzie bezprawność rozważanego zachowania Uczelni oraz spełnienie przesłanki, zgodnie z którą niniejsza praktyka Przedsiębiorcy godzi w zbiorowe interesy konsumentów, orzec należało, że w sprawie tej doszło do naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W czasie trwania niniejszego postępowania Uczelnia poinformowała o planowanych przez nią zmianach polegających na rozszerzeniu treści wzorca umowy o zapisy dotyczące płatności.

Oprócz wykazu należnych opłat określono ich wysokości oraz terminy zapłaty. Jeśli natomiast chodzi o czesne, to jego wysokość, w zależności od studiów, jakich ono dotyczy, określono w tabelach zamieszczonych w załącznikach do zarządzenia Rektora Uczelni, z tym, że odpowiednie załączniki tego dokumentu mają stanowić integralną część umów.

Z uwagi na to, że regulacje takie miałyby się znaleźć we wzorcu, oczywistym jest, że także i umowy obejmowałyby szerszy zakres regulacji.

Rozwiązanie takie zasadniczo można byłoby uznać za prawidłowe, jednakże Uczelnia nie udokumentowała w toku przedmiotowego postępowania, iż wyżej opisanych zmian faktycznie dokonała. Aby w rozważanym przypadku doszło do zaniechania stosowania

praktyki ocenianej w tym punkcie decyzji, konieczne jest wprowadzenie zmian we wszystkich umowach, jakie Uczelnię łączą z konsumentami. Przepis art. 160 ust. 3 Prawa o szkolnictwie wyższym stanowi bowiem, że to umowy, a nie wzorce, mają zawierać szczegółowe regulacje na temat zasad finansowania. Stąd też nawet sama zmiana wzorców, choć stanowi krok w kierunku zaniechania, nie byłaby działaniem wystarczającym w świetle przepisów ustawy o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Powyższe nie oznacza, że zaproponowane przez Przedsiębiorcę regulacje można byłoby uznać za wystarczające. Odnośnie opłat wymienionych w § 11 projektu wzorca umowy nie wskazano mianowicie terminów ich wpłaty.

W świetle powyższych ustaleń należało orzec, jak w punkcie III sentencji niniejszej decyzji.

Ad IV

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może skorzystać z uprawnienia do nałożenia na przedsiębiorcę stosującego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszenia umyślnie, czy też nieumyślnie. Z powyższego wynika, że kara może być nałożona bez względu na okoliczność występowania po stronie przedsiębiorcy winy rozumianej jako świadomość bezprawności zachowania. Okoliczność ta jest jednak czynnikiem relewantnym przy miarkowaniu wysokości nakładanej kary pieniężnej³. Stosownie do art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy. Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Przedsiębiorca, jako profesjonalista powinien wiedzieć, że określając warunki umowne nie może stosować bezprawnych postanowień, ani w żaden inny sposób godzić w interesy konsumentów. Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania, tak aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. W opinii Prezesa Urzędu należy podkreślić aspekt edukacyjny i wychowawczy zastosowanego środka oraz wyrazić nadzieję, że odniesie on spodziewany skutek na przyszłość. Poza wymiarem indywidualnym kary należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstraszącą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

Z uwagi na różnorodność stosowanych przez Przedsiębiorcę praktyk, konieczne stało się wymierzenie mu dwóch kar pieniężnych.

1.

Pierwsza z kar wymierzonych w niniejszej decyzji wiąże się ze stosowaniem niezgodnych z art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów praktyk opisanych w pkt. I tej decyzji. Są to praktyki polegające na stosowaniu postanowień wzorca umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Na mocy pierwszego z nich dopuszczono ustalanie wysokości należnych Uczelni opłat w drodze wydawania przez nią zarządzeń oraz podawanie tego do wiadomości poprzez wywieszenie ogłoszenia na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej Uczelni, natomiast na mocy drugiego z nich zastrzeżono możliwość zastosowania prawa zatrzymania obejmującego

---

³ Konrad Kohutek w: „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008r., strona 1027

dokumenty wykorzystywane w toku rekrutacji stanowiące własność konsumentów na wypadek rozwiązania umowy o kształcenie, w celu zabezpieczenia wiarygodności Uczelni.

Podstawą obliczenia wysokości niniejszej kary jest przychód osiągnięty przez Przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, tj. w 2009r. Przychód osiągnięty przez Przedsiębiorcę w 2009r. wyniósł 14 500 153,08 zł (słownie: czternaście milionów pięćset tysięcy sto pięćdziesiąt trzy złote osiem groszy, dowód: karta nr 120), w związku z czym maksymalna kara, jaka mogłaby w niniejszym przypadku zostać wymierzona, to kara w wysokości 1 450 015,30 zł (słownie: jednego miliona czterystu pięćdziesięciu tysięcy piętnastu złotych trzydziestu groszy).

W oparciu o osiągnięty przez Przedsiębiorcę przychód ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie 0,07 % przychodu, czyli na poziomie 10 150 zł. Na wysokość tej kwoty miał wpływ fakt, że niniejsza kara dotyczy stosowania dwóch praktyk polegających na posługiwaniu się klauzulami tożsamymi z postanowieniami wpisanymi do rejestru. Na mocy pierwszej z nich dopuszczono możliwość informowania studentów o obowiązujących stawkach wymienionych w umowach należności w drodze zamieszczenia ogłoszenia na tablicy ogłoszeń oraz w Internecie. Mając na względzie charakter umów, z którymi łączy się niniejsza praktyka, należy stwierdzić, że kwestionowane postanowienie ma niebagatelne znaczenie. Umożliwia ono mianowicie wprowadzenie zmian do umów w zakresie ich istotnych elementów bez konieczności nie tylko uzyskania zgody konsumenta, ale poprzez jedynie podanie określonych informacji do publicznej wiadomości, z wyłączeniem obowiązku wprowadzania zmian do każdej konkretnej umowy, a nawet indywidualnego poinformowania każdego z aktualnych kontrahentów Uczelni. Zważyć też trzeba, że Uczelnia zawiera z konsumentami umowy długoterminowe. Pomimo iż na rynku działa stosunkowo wiele uczelni wyższych, tak publicznych, jak i niepublicznych, to po dokonaniu wyboru jednej z nich i rozpoczęciu studiów w wybranej placówce, trudno stwierdzić, iż konsument mógłby dowolnie zmienić instytucję, w której będzie się kształcił. Stąd też ustalając stopień szkodliwości niniejszej praktyki należało stwierdzić, iż jest on znaczny.

Na mocy drugiej z klauzul dopuszczono możliwość stosowania prawa zatrzymania w okolicznościach innych niż wynikające z przepisów prawa, w celu zabezpieczenia ewentualnych wiarygodności Uczelni. Postanowienie tej treści sprawia, że pozycja Uczelni staje się silniejsza niż konsumentów, gdyż zyskuje ona na jego mocy instrument ułatwiający jej, w sposób niezgodny z regułami wynikającymi z Kodeksu cywilnego, egzekwowanie należności. Instrument ten mógłby zostać zastosowany także wówczas, gdyby istnienie długu było sporne, a ostatecznie okazałoby się, że dług faktycznie nie istnieje. Mając na względzie charakter umów o kształcenie należy stwierdzić, że choć kwestionowana regulacja nie ma znaczenia zasadniczego, z uwagi na to, że w większości przypadków nie dochodzi do rozwiązania umowy przed terminem, na jaki została zawarta, to jednocześnie wprowadza ona instrument, który może skutecznie godzić w interesy konsumentów.

Obie praktyki są praktykami długotrwałymi, gdyż są stosowane od 2006r., a zatem przez okres 4 lat.

Powyższe okoliczności uzasadniają ustalenie kwoty bazowej na poziomie 0,07 % przychodu, czyli na poziomie 10 150 zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zasły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. W sprawie tej okoliczności takie jednak nie zasły, wobec czego kwota bazowa pozostała na niezmiennym poziomie.

Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma jednak w niniejszym przypadku miejsca.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób, karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w pkt. I sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 10 150 zł (słownie: dziesięciu tysięcy stu pięćdziesięciu złotych), co stanowi 0,07 % przychodu.

2.

Druga z kar jest wymierzana w związku z praktyką opisaną w pkt. III niniejszej decyzji, a więc z praktyką polegającą na naruszaniu obowiązku określania w umowach zawartych z konsumentami z wykorzystaniem wzoru „Umowy” warunków odpłatności za studia, co uznano za niezgodne z art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym, a poprzez to z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Podstawą obliczenia wysokości niniejszej kary jest przychód osiągnięty przez Przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, tj. w 2009r. Przychód osiągnięty przez Przedsiębiorcę w 2009r. wyniósł 14 500 153,08 zł (słownie: czternaście milionów pięćset tysięcy sto pięćdziesiąt trzy złote osiem groszy, dowód: karta nr 120), w związku z czym maksymalna kara, jaka mogłaby w niniejszym przypadku zostać wymierzona, to kara w wysokości 1 450 015,30 zł (słownie: jednego miliona czterystu pięćdziesięciu tysięcy piętnastu złotych trzydziestu groszy).

W oparciu o osiągnięty przez Uczelnię przychód ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie 0,1 % przychodu, czyli 14 500 zł. Na wysokość tej kwoty miał wpływ fakt, że niniejsza kara dotyczy stosowania jednej praktyki, która ujawnia się na etapie zawierania kontraktu, której stosowanie wpływa na treść umowy i jej wykonywanie.

Miarkując karę wzięto pod uwagę, że praktyka ta dotyczy nieprawidłowego formułowania treści długoterminowych umów zawieranych przez Uczelnię z konsumentami. Nieprawidłowości te dotyczą pomijania w treści umów elementów przedmiotowo istotnych, dotyczących świadczenia głównego, do spełnienia którego są zobowiązani konsumenci, tj. świadczenia pieniężnego w postaci wyszczególnionych opłat.

Wpływ na wymiar kary miał również rodzaj umów, których dotyczy przedmiotowa praktyka, specyfika rynku, na jakim ona się ujawniła. Na rynku tym działa wprawdzie znaczna ilość podmiotów, to usługi edukacyjne, których dotyczą umowy długoterminowe, są usługami szczególnego rodzaju, szczególnej wagi. Jednocześnie zważyć należało, że pomimo, iż na rynku usług edukacyjnych działa stosunkowo duża liczba podmiotów, to możliwość zmiany usługodawcy jest znacznie ograniczona specyfiką usług edukacyjnych świadczonych przez uczelnie wyższe. W sprawie tej uwzględniono również fakt, iż rozważana praktyka jest długotrwała, gdyż jest stosowana od 2006r., a zatem od 4 lat. Uwzględniając powyższe okoliczności, wagę rozważanego naruszenia określono jako znaczną, skutkiem czego było określenie kwoty bazowej na poziomie 0,1 % przychodu.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. W sprawie tej nie wystąpiły jednak ani okoliczności łagodzące, ani też obciążające.

Na ostatnim etapie sprawdzono, czy kara obliczona w ww. sposób nie przewyższa kary w maksymalnej wysokości, jaka została przewidziana w przepisie art. 106 ust. 1 pkt. 4

ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sytuacja taka nie ma jednak w niniejszym przypadku miejsca.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób, karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w pkt. III sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 14 500 zł (słownie: czternastu tysięcy pięciuset złotych), co stanowi 0,1 % przychodu.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Ad V

Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 tej ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania.

Postępowanie w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu w punktach I i III sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną. W związku z powyższym postanowiono obciążyć ww. przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości 32 zł (słownie: trzydziestu dwóch złotych).

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000 w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kpc – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie V niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z 479³² § 1 i 2 Kpc, można wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH

Maciej Fragsztajn